

---

2. Raó equivalent

AVUI TÉ LA PRIMERA CLASSE a les vuit. El desperta la ràdio, com cada dia, amb les notícies de les set. La crisi que galopa, el país en precari, corrupció a dojo, el món que trontolla amb l'arrogància del poder i la impunitat de la política indecent. S'aixeca fent tentines, es treu el pijama i just quan es fica sota el raig d'aigua calenta el locutor comença a parlar de futbol: la seva ment cartesiana no pot comprendre per què en aquesta part de les notícies l'anomenen *esports*, així en plural, quan gairebé només en parlen d'un. El locutor es refereix a un futbolista de casa i fet a casa, bo, discret, intel·ligent, servidor de gols en safata, que negocia la seva renovació. Demana nou milions. D'euros. Per any. Tot seguit parlen d'un rumor sobre el nou fitxatge d'un al-

tre equip que aspira al títol de lliga. Cap quantitat sobre el sou, només esmenten la xifra del traspàs. Seixantacinc, amb sis zeros al darrere.

Sota l'aigua, gairebé escaldant-se, el professor calcula. Només li cal la taula del dos per saber que la seva edat dobla amb escriu la del futbolista. No hi ha taules per calcular quantes vegades el noi guanya més que ell. Fa una divisió i s'esgarrifa. Esvaeix del cap el que pensa. L'enveja no és sana.

Un moment després, encara amb l'aigua colpejant-li el cos, hi torna: nou anys estudiant a la universitat. Llicenciat en Matemàtiques i després en Ciències Físiques. Una beca rebutjada i una tesi doctoral inacabada. Un lustre clavant els colzes a la taula corcada del menjador de casa els pares preparant les oposicions alhora que fa de comptable en una petita editorial. Professor de secundària. Vint-i-nou anys a les aules. Ara per ara no sap quan es jubilarà.

Aquest matí, té classe amb un tercer. Fa poc que ha començat a treballar la proporcionalitat. Havia pensat fer uns quants problemes d'aplicació que hi ha al llibre de text, però acaba de decidir que avui aparcarà el llibre. Canvi de plans. Tot d'una gira la maneta de l'aixeta de la dutxa i obre a tot raig l'aigua freda; la deixa caure sobre el cap i l'esquena durant uns quants segons i la tanca de cop. Mentre s'eixuga els pocs cabells que li queden escolta la previsió del temps. Avui tampoc plourà.

Desperta el fill gran, que fa tres mesos que ha començat a treballar. El noi és bioquímic, s'ha especialitzat després de fer un màster de farmacologia en síntesi de polímers. Ha aconseguit la seva primera feina: vuit hores diàries en un laboratori farmacèutic d'una multinacional. Mil euros al mes menys impostos.

«Lleva't, que encara faràs tard», pensa.

La filla pot dormir mitja hora més. L'any passat va acabar filologia amb una pila de matrícules d'honor i té una beca per investigar a la universitat. S'ha entestat a fer una tesi sobre la poesia de Martí i Pol: vuit-cents cinquanta euros al mes. Dotze pagues. Deu mil dos-cents a l'any.

Quaranta-cinc minuts més tard arriba a l'institut. Entra a l'aula i observa com van entrant els vint-i-cinc cadells endormiscats. Nois granelluts i noies amb corbes que certifiquen que gairebé són dones. Obre la cartera i treu la llibreta de notes, el portaguix i una bossa de supermercat amb dues coses a dins.

—Què hi ha a la bossa, profe? —vol saber el Gerard, un noi inquiet que s'asseu a primera fila.

Ignora la curiositat de l'alumne. Passa llista apresadament, avui hi ha moltes coses a fer i no vol perdre temps amb actes normatius. Fa callar un parell de nois que s'asseuen al final de l'aula.

—Traieu les llibretes. Començarem la classe amb un problema.

Remor de protestes i remucs. Tampoc gaires, per-

què és primera hora i continuen endormiscats, enso-pits. Mira amb duresa els que intenten entorpir qual-sevol tasca que s'inicia. Comença a dictar:

«Un jugador de futbol d'un equip català guanya nou milions bruts d'euros cada any. Suposant que ha de pagar uns impostos que representen el trenta per cent dels seus guanys bruts, calculeu:

a) Els diners nets que guanya cada mes.

b) La raó equivalent amb una persona que guanya mil euros nets cada mes.»

—Què vol dir guanys bruts? —etziba una noia.

Després d'explicar la diferència entre net i brut referit al sou, obre la bossa de plàstic de supermercat que hi ha sobre la seva taula. Dins hi ha dues ampolles d'aigua: una gran, plena; una altra més petita, buida. Les treu.

—Tinc set, profe! —diu el graciós de torn.

—Dins d'aquesta ampolla hi ha dos litres d'aigua —alça l'ampolla gran—. En aquesta, en canvi, només n'hi cap mig litre —mostra l'altra ampolla buida—. Si ara volgués buidar tota l'aigua de la gran en ampolles petites com aquesta, quantes en podria omplir?

—Me la puc beure? —torna el graciós, que apunta amb un dit l'ampolla plena.

El professor deixa anar un sospir. Vol censurar les seves interrupcions, però veu que hi ha uns quants braços alçats. Dispara a discreció amb el dit cap a una noia rossa.

—Quatre —diu la Maria fent moure els rínxols daurats.

—Molt bé. Fixeu-vos —agafa el portaguix i escriu una fracció: 500 al numerador, 2000 al denominador—. Això són els mil·lilitres que pot contenir cada ampolla. Si divideixo els dos números per deu em queden 50 a dalt i 200 a baix —escriu la nova fracció—. Si ara torno a dividir per 50 ens queda un 1 a dalt i un 4 a baix —ho escriu—. Aquesta és la raó equivalent. Fixeu-vos, que en realitat significa que aquesta ampolla —toca la de dos litres— equival a quatre d'aquestes— i toca la de mig litre.

Al fons de l'aula, un noi aixeca el braç.

—Què vols, Enric? Espero que no preguntis què vol dir raó equivalent...

—No, no. Això ho he entès. Jo tan sols volia dir que el jugador del problema no és dels que guanya més diners.

—Ah, no? —el professor alça les celles.

El noi treu de la motxilla un diari rebregat —dels que donen al metro— i llegeix un titular de la portada:

EL JUGADOR MÉS CAR DE LA HISTÒRIA COBRARÀ

TRETZE MILIONS PER TEMPORADA

A l'aula se sent una remor que creix. Algú crida el nom del futbolista i tot seguit se sent un insult. El professor tanca els ulls un instant i calcula mentalment.

—No us deixeu endur per l'enveja. És dolenta, l'enveja.

Dues noies, a la primera fila, es tapen la boca per dissimular el riure.

«Ja he fet de nou el ridícul, sermonejant-los», pensa. Pren consciència que es fa gran; cada dia té menys paciència i li costa més captar l'atenció dels adolescents, té la sensació que per més anys que passin cada vegada té menys recursos. Fica les ampolles d'aigua dins la bossa. Clava els ulls, alternativament, en tres o quatre nois de la classe. Ho fa amb les dents serrades mentre estira el coll lleugerament cap endavant. Això encara li funciona. Gairebé tothom es posa a treballar. El professor comença a passejar-se entre les taules. Explica, corregeix, ajuda. Finalment demana a la Laia —una noia tímida i intel·ligent que seu al final—, que surti a fer el problema a la pissarra. Ho fa bé. El graciós de la primera fila aplaudeix, dos o tres nois més s'afegeixen a la gresca. Torna a mirar els nois i pensa en el diari rebregat que ha tret l'Enric. Fa una llambregada al rellotge que du al canell: d'aquí a menys de dos minuts sonarà el timbre que indica el final de la classe. Encara hi ha temps per a una altra tasca.

—No deseu les llibretes —els mana—. Demà portareu fet el problema que ara us dictaré. Va sobre la raó equivalent entre uns altres dos números, però necessitareu que us ajudi el pare o la mare —diu empetitint els ulls—. Us asseguro que és molt fàcil i que als vostres pares els agradarà ajudar-vos.

•

Quan arriba de l'institut, l'Enric va directe a la cuina. Llança la motxilla sobre la taula, obre la nevera i n'agafa un iogurt. Obre un calaix d'on treu una cullereta i va directament a ajaçar-se al sofà del menjador. Engega la tele, *zapeja* una quinzena de canals. S'estranya molt de trobar-ne només cinc amb coses de futbol.

Just quan s'acaba el iogurt arriba la mare de la feina.

—Hola... Quantes vegades t'he dit que no mengis al sofà? A més... No t'has tret ni les sabates!

El noi fa petar els llavis, s'asseu i es treu les sabatilles esportives sense descordar-se-les, les deixa tirades de qualsevol manera i mira la mare arrufant el nas:

—Escolta, mama, quant cobres cada mes?

—I a què ve això, ara?

—El profe de mates ens ha posat un problema i necessito saber quant guanyes.

—Ja.

—De debò. He de trobar la raó equivalent.

—La raó equivalent?

—Sí, és una cosa que es fa entre dos números.

La dona deixa la cartera en una de les cadires del menjador. Va a la cuina per ficar dins la bossa del pa la barra que acaba de comprar. Des de la cuina demana:

—Fes el favor de treure la motxilla de la cuina.

—Després l'agafo...

—Així que un dels números d'aquest problema és el meu sou, oi?

—Sí.

—I l'altre número, quin és?

—El d'un futbolista. El sou del jugador més car de la història.

La mare torna al menjador i es mira el seu fill amb les mans als malucs.

—I quan guanya, aquest home?

—Mama... T'ho he preguntat jo primer! — sacseja el cap.

—Escolta'm bé, Enric —ella alça el dit advertidor amb l'altra mà encara clavada al maluc—. Ningú té dret a riure's del sou d'una mestra, ni tu ni cap dels teus companys. Ho has entès?

—Com ets, maaaama!, però si només és un problema de mates...

—D'acord, agafa la motxilla que has deixat sobre la taula de la cuina, ves a la teva habitació i treu el quadern de matemàtiques. Em canvio i ara mateix vinc... Ah, i recull les sabates, desa-les al seu lloc i posa't les sabatilles: no vull que vagis descalç per casa.

Tres minuts després la dona entra a l'habitació del fill brandant un full de salari. Ell està assegut amb el quadern obert i la calculadora engegada, a les orelles du encastats uns auriculars.

—Treu-te això de les orelles per fer els deures.

Se'n treu un. La mare estira el fil fins que li salta l'auricular de l'altra orella.

—Aquí posa quant cobres? —pregunta el noi, tot

arquejant les celles i assenyalant el full de salari que ella du a la mà.

—És el sou d'un mes. No és això el que necessites per fer els teus deures?

—És aquest número d'aquí, oi? És brut o net? —ell posa el dit sobre una xifra que hi ha al marge dret, a la part inferior del full.

—Això és el sou net que m'ingressen al banc. Si vols saber el sou brut, sense descomptar els impostos, és aquest altre número de dalt, veus?

—Tan poc?

Ella comença a tancar els punys; li agradaria explicar-li que amb la crisi li han retallat els ingressos sense contemplacions, però està segura que això al seu fill li importa un rave.

—Potser et penses que estudiant tan poc, com tu fas, algun dia guanyaràs un sou?

—A veure, mama, si ho he entès bé: això és el que guanyes cada mes abans que et descomptin els impostos —l'Enric posa un dit al full, sobre un número—. O sigui que per saber quant guanyes en un any ho he de multiplicar per dotze, oi?

—Tu m'has dit cada mes, el salari anual és una mica més complicat de calcular... Hi ha pagues extres, al Nadal i l'estiu.

—És que per trobar la raó equivalent crec que em fa falta el sou anual.

—Quant cobra el futbolista?

—Tretze.

—Tretze?

—Tretze milions.

—Cada mes!?

—Cada any, brut, crec que sense restar impostos.

La dona, a la qual fa uns quants anys li va resultar difícil passar de les pessetes als euros, no s'acaba de fer una idea de la quantitat.

—Em sembla que ja sé com es fa... —rumia el noi gratant-se el clatell—. Si divideixo el que ell guanya a l'any per dotze podré trobar la raó equivalent amb el teu sou mensual...

El noi tecleja uns quants números amb la calculadora i mostra a la mare el número de sis xifres de la pantalleta.

—Collons —se li escapa a ella.

—I ara trobarem la fracció equivalent, que si no m'equivoco és un quocient... A veure, arrodonint els decimals dóna... U partit per cinc-cents vint-i-nou —ell li torna a mostrar la pantalleta.

—Així que el sou d'aquest noi que juga a futbol equival al sou de cinc-cents vint-i-nou sous com el meu —conclou la mestra.

—Més o menys —confirma ell anotant les operacions al full del quadern.

La mare agafa una cadira i s'asseu al costat del fill.

—Deixa'm afegir una pregunta al teu problema de mates: si en una escola hi treballen, de mitjana, vint

mestres, a quantes escoles equivaldrà el sou d'aquest futbolista? Calcula la raó equivalent.

—Això no val... són més deures —protesta ell.

—Excuses: el que passa és que no ho saps fer...

El noi aixeca el cap i mira el sostre. Mou els dits amb agilitat abans de teclejar la maquineta.

—Vint-i-sis amb quaranta-cinc. El sou del jugador equival al de tots els mestres de vint-i-sis escoles i mitja.

—Quins pebrots —torna a dir la mare.

—És la llei del mercat... —fa el noi encongint les espatlles, fent se l'entès—. O és que el pare no paga cada vegada que vol veure un partit de lliga o de la Champions per la tele? I cada dilluns i dissabte es compra un diari esportiu, no? —diu ell assenyalant el revister on s'apilen els periòdics de la setmana passada.

La mestra sacseja el cap.

—Per cert, mama, en aquests tretze milions, no hi entren les primes ni els drets d'imatge —mira de fit a fit la seva mare i s'apuja les mànigues del jersei fins als colzes—. Veus? Això de les primes trobo que està força bé..., deu motivar molt. Per cert, quant em donaries de prima per cada aprovat?

La mare respira fondo, sospira i empetiteix els ulls. No sap si riure, escanyar-lo o clavar-li un clatellot.

—Ah, per cert! —hi torna ell amb un somris sorneguer als llavis—. Tu també cobres drets d'imatge?

• •